

Keywords: *traditions, culture, folk pedagogics, archetype, education.*

Сергєєва Н.В. – викладач російської мови підготовчого відділення міжнародного факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ, Україна)

Рецензент – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук професор Г.П. Шевченко

УДК 378.036/.037-024.548

ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ДУХОВНО-ЕСТЕТИЧНОЇ І ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ІННОВАЦІЙНИХ УМОВ УТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ

Д.П. Сідельніков, В.М. Пристинський

Обґрунтовується необхідність пошуку інноваційних підходів до розробки дієвих організаційно-педагогічних умов утворення здоров'язберезувального освітнього середовища університету. Аргументується доцільність його структурування у формі Центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів як чинника оптимізації фахової компетентності майбутнього спеціаліста.

Ключові слова: *студенти, духовно-естетичне виховання, фізичне виховання, поліфункціональний центр, здоров'язберезувальне середовище, університет.*

Упровадження в практику діяльності університетів креативних умов організації навчально-виховного процесу студентів повинні визначати якісні перетворення в системі національної освіти України.

Утворення в університеті дієвого здоров'язберезувального освітнього простору сприятиме реалізації багатьох наукових, виховних, оздоровчих програм професійної підготовки студентів.

Якісні тенденції у розвитку сучасної вищої освіти повинні передбачати необхідність пошуку інноваційних підходів у формуванні здатності майбутнього фахівця мислити і діяти по-новому. У зв'язку з цим, на наш погляд, актуальною є проблема розробки в навчальному закладі соціально-педагогічних умов, які б сприяли реалізації практичних завдань щодо формування оновленого стилю мислення майбутнього покоління українців, насамперед, у забезпеченні незаперечних цінностей – цінності життя, здоров'я, здорового способу життя, професійній самореалізації особистості.

Дана робота виконана за календарним планом заходів науково-дослідної лабораторії "Духовного і фізичного виховання учнівської молоді та студентів" Донбаського державного педагогічного університету, яка є структурним підрозділом Інституту духовного розвитку людини Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (Луганськ), а також за планом НДР кафедри фізичного виховання Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського.

Недоліки сучасної освіти, як вважає член-кореспондент НАПН України, директор НДІ духовного розвитку людини, док.пед. наук, проф. Г. Шевченко, полягають в тому, що вона спирається на логіко-розсудні, формально-інформативні, операціонально-технологічні аспекти, а також переважно технократичний світогляд у відриві від духовно-моральних цінностей особистості. Альтернативою інформаційної моделі сучасної освіти є "критичне мислення", "рефлексивна освіта", "освіта і навчання як дослідження" [5, с. 204]. Крім того, вчений зазначає, що індивідуальна ідентичність людини стає все більш складним і багатоманітним утворенням, своєрідною полі-ідентичністю. Місія вищої школи визначається поєднанням багатьох "Я" щодо інтеграції різного роду діяльності. Тому завдання допомоги людині в збереженні своєї особистості, тілесності, а отже і культури – є нагальною практичною проблемою сучасної освіти [2; 5, с. 208].

Нині надзвичайно важливо виховувати особистість, яка мислить діяльнісно у новому крос-культурному динамічному середовищі глобального світу. Отже, однією з провідних місій сучасної вищої

освіти, на наш погляд, слід вважати формування "відкритого розуму" як ознаки високорозвиненого інтелекту, що перебуває в постійному пошуку – відбирає, сумнівається, переконується, приймає зважене і конструктивне рішення, не підвласне нашим емоціям [3, 4].

Наукові дослідження і публікації з філософії, соціології, педагогіки, психології свідчать про кризу мислення сучасної людини. Це виражається в невмінні реалізувати свій (іноді досить високий) професійний потенціал у нестандартних умовах глобального світу. Мислення більшості сьогоденних студентів університетів, як правило, орієнтовано на виконання рутинних навчальних процедур, тобто результат такого стилю мислення, швидше за все, заздалегідь прогнозований. Це повною мірою відноситься і до формування духовних цінностей фізичної культури особистості, вищим проявом яких є генерування здоров'я, формування здорового способу життя, оптимальна рухова активність [1, 3, 4]. На наш погляд, недостатньо вирішеними частинами означеної проблеми є визначення соціально-педагогічного підґрунтя для утворення умов функціонування здоров'язбережувального освітнього простору навчального закладу (університету) як чинника соціокультурної ситуації **ціннісного ставлення до здоров'я і здорового способу життя**. Таким підґрунтям можуть стати різноманітні виховні центри, в тому числі й з розвитку духовних цінностей фізичної культури особистості.

Метою даної роботи є аргументування доцільності організації поліфункціонального центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів як соціально-педагогічного чинника утворення здоров'язбережувального освітнього середовища університету.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку вищої професійної освіти в аксіологічному дискурсі свідчить, що перехід до ринкової економіки, зростаюче в Україні безробіття, формування ринку праці, необхідність задоволення суспільством персоніфікованих фахових і трудових інтересів кожної людини обумовлюють необхідність пошуку креативних форм оптимізації навчально-виховного процесу університетів.

У зв'язку з цим, розробка дієвих соціально-педагогічних умов утворення здоров'язбережувального освітнього середовища університету повинна здійснюватись на основі реалізації принципу інноваційності, який передбачає:

- проєктивну розробку алгоритму формування цінності здоров'я відповідно до сучасної парадигми освіти і виховання на основі “суб’єкт-суб’єктної” взаємодії студентів;
- визначення таксономії педагогічних цілей у формуванні цінності здоров'я;
- розуміння психолого-педагогічних механізмів формування концепції здоров'я як духовно-соматичної основи культури особистості;
- реалізацію постійно діючого психолого-педагогічного супроводу навчально-виховної діяльності студентів у процесі особистісно орієнтованого формування цінності здоров'я;
- використання сучасного педагогічного інструментарію, який передбачає інтерактивні методи навчання і виховання, креативні форми реалізації атрибутів педагогічних технологій;
- можливість структурування освітньо-виховного середовища **цінності здоров'я** в мікрогрупі, академічній групі, на курсі, факультеті, університеті відповідно до соціокультурної ситуації в суспільстві.

Реалізація інноваційного забезпечення умов утворення здоров'язбережувального освітнього середовища, на наш погляд, повинна здійснюватись на підґрунті розвитку в студентів критичного стилю мислення, а саме:

- сприйняття інформації (доцільно використати найрізноманітніші джерела інформації про цінності здоров'я, здоровий спосіб життя, культуру здоров'я);
- аналіз висновків отриманої інформації;
- зіставлення висновків інформації з альтернативними (іншими) точками зору;
- розробка структурно-логічної схеми доказу відповідної (прийнятої) точки зору;
- ухвалення індивідуально-орієнтованого рішення, що ґрунтується на переконливих доказах.

На наше переконання утворення здоров'язбережувального освітнього середовища університету слід розглядати в аспекті особистісно орієнтованого формування в студентів професійної компетентності, яка органічно пов'язана із творчістю, духовно-естетичним баченням результатів своєї фахової діяльності. При цьому, гуманізація професійної освіти повинна реалізовуватись на основі змісту нової парадигми освіти, яка обумовлює необхідність домінантного

впливу педагогічних чинників духовно-естетичного і фізичного виховання студентів.

Високий рівень розвиненості духовно-естетичної і фізичної культури дозволяє майбутньому фахівцю розглядати кожен аспект особистісної життєдіяльності як творчість, гуманістичну місію, гармонію, світогляд, культуру здоров'я, що є потужними конструкторами професійної компетентності як соціальної ознаки якості людського капіталу країни. Відповідно до концепції людського капіталу духовно-естетична і фізична культура особистості є домінуючою передумовою формування інтелектуальних і фахових здібностей, професійно-трудова навичок й умінь, мотивів і потреб до творчої діяльності, соціальної самореалізації людини.

Зважаючи на викладену аргументацію представляється очевидним, що духовно-естетичне і фізичне виховання студентів повинно обіймати пріоритетну позицію в структурі професійної освіти, яку доцільно реалізовувати у формі різноманітних поліфункціональних центрів особистісно орієнтованого формування у майбутніх фахівців ціннісних орієнтацій до психосоматичного здоров'я, культури здоров'я, позитивного відношення до результатів професійної діяльності як умов формування якісного людського капіталу країни.

На наш погляд, педагогічна система духовно-естетичного і фізичного виховання студентів буде ефективною, якщо реалізувати наступні організаційно-педагогічні умови:

- розробити концептуальну модель структурування поліфункціонального центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів;

- цілеспрямовано створити в університеті духовно-оздоровче середовище фахової підготовки студентів, яке забезпечуватиме інтеграцію духовно-естетичних і кінезіологічних факторів формування здоров'я творчої особистості;

- розробити та впровадити в практику навчально-виховного процесу університету педагогічну систему особистісно орієнтованого формування у студентів ціннісних орієнтацій, мотивів, потреб до виховання і самовиховання духовно-естетичної і фізичної культури.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі вбачаються в доцільності проведення об'єктивної педагогічної діагностики ступеню інтеграції духовно-естетичної і фізичної культури студентів з метою

визначення алгоритму розробки моделі створення
здоров'язбережувального навчально-виховного середовища
університету.

Література

1. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн.1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І.Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Лекторский В.А. Умер ли человек? / В.А. Лекторский // Наука. Общество. Человек; отв. ред. В.С. Степин; Институт человека. – М. : Наука, 2004. – С. 229 – 238.
3. Пристинський В.М. Організаційно-педагогічні умови створення центру духовно-естетичного і фізичного виховання студентів університету / В.М. Пристинський, Д.П. Сідельніков // Духовність особистості: методологія, теорія і практика : зб. наук. праць; гол. ред. Г.П. Шевченко. – Вип. 3 (44). – Луганськ : вид. СНУ ім. В. Даля, 2011. – 232 с. – С. 93 – 100.
4. Pristinsky V.N. New capacity of cross-cultural infospace informing knowledge base about healthy life style / V.N. Pristinsky, K.K. Krasnolutsky // Инновационные технологии в области физического воспитания, спорта, рекреации и валеологии : электр. сб. науч. работ IV межд. (Интернет) науч.-метод. конф. – Х. : Академия ВВ МВД Украины, 2010. – Вып. 4. – С. 95 – 99.
5. Шевченко Г.П. Проблемы образования и воспитания студенческой молодежи в эпоху постмодернизма [Текст] / Г.П. Шевченко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика : зб. наук. праць; гол. ред. Г.П. Шевченко. – Вип. 3 (44). – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 232 с. – С. 200 – 209.

Обосновывается необходимость поиска инновационных подходов к разработке действенных организационно-педагогических условий создания здоровьесберегающей образовательной среды университета. Аргументируется целесообразность ее структурирования в форме Центра духовно-эстетического и физического воспитания студентов как фактора оптимизации профессиональной компетентности будущего специалиста.

Ключевые слова: *студенты, духовно-эстетическое воспитание, физическое воспитание, полифункциональный центр, здоровьесберегающая среда, университет.*

There is grounded the necessity for searching innovative approaches to develop effective organizational-pedagogical conditions to create health protecting educational environment at university. There are given arguments for reasonability of this environment being structured as a Centre of spiritual-aesthetic and physical culture education of students as a factor for optimization of the professional competence of future specialists.

Key words: students, spiritual-aesthetic education, physical education, polyfunctioning centre, health protective environment, university.

Сідельніков Д. П. – старший викладач Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, (м. Донецьк, Україна)

Пристинський В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теоретичних та методичних основ фізичного виховання і реабілітації Донбаського державного педагогічного університету, завідувач науково-дослідної лабораторії "Духовного і фізичного виховання учнівської молоді та студентів" (м. Слов'янськ, Україна)

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор В.В. Червонецький

УДК 371.017.92 (410)

THE PROBLEM OF SPIRITUAL AND MORAL UPBRINGING IN THE PUBLIC SCHOOLS OF GREAT BRITAIN

T.G. Solopova

In the article the problem of upbringing spiritual and moral values in the public schools of Great Britain is considered.

Keywords: *spiritual values, public schools, Great Britain.*

"I record these achievements not because I wish to either decry the individuals concerned or criticize the schools they attended, far from it... It is undeniable that the individuals I have named are hugely talented and the schools they attended are premier league institutions, but the sheer scale, the breadth and the depth of private school dominance of our society points to a deep problem in our country,"- announced Education secretary Michael Gove.

Education is not only a driver of the economy and a source of knowledge. It is also a pillar of society. Great Britain is one of the most developed countries in the world. We all know that the British are people of